

NONIMA
a Arad
ASÁG

SZERKESZTŐSÉG, KIADÓ-
HIVATAL ES NYOMDA

Cluj-Kolozsvár, St. Baron
L. Pop, (Brassai-utca) 10.

Telefon: Szerkesztőség
és kiadóhivatal — 977
Zs. N. Sz. — 558

A kéziratok kizárólag a
szerkesztőséghez cím-
zendők. Kéziratokat nem
adunk vissza.

UJ KELET

ZSIDÓ-POLITIKAI NAPILAP

ELŐFIZETÉSI ÁRAK

Romániában
Egész évre — 750
Félévre — 380
Negyedévre — 200
Egy hónapra — 70
Egy szám ára pályaud-
varon és vidéken is 3 lei
Bukarestben — 3-50

Csehszlovákiában
Egy hónapra — 25 ck
Egy szám — 1-50 ck

1924 július 25 Péntek

Cluj-Kolozsvár * VII. évfolyam * 164. szám

5684. Tamuz 23

Miért kellett meghalnia Schön Bernátnak

A nagykarolyi zsidó temetőben talán épen most, amikor ezeket a sorokat írjuk, egy frissen hantolt sír fölé lapátolják az utolsó görögöket. Az örök üldözöttség, örök szenvedés Ahaszér-népének mártirjai eggyel megszaporodtak. Mert akit ma földeltek el Nagykarolyban, mártir volt, zsidó mártir. Szürke és igénytelen neve odakerül ama századok és milliók névsorába, akiknek a gyűlölet sötét századai alatt azért kellett meghalniuk, mert zsidók voltak.

Schön Bernát hat gyermekes, szegény érmihályfalvi zsidó a vonatra ült három éves kisleányával, hogy Nagykarolyba utazzon. A vonat azonban máshova vitte őt, elvitte arra a messzieszi állomásra, ahonnan már nincsen visszaérés. Egy bestiális embervadász szuronya beleszaladt elgyötört szívébe és amikor a vonat beutott a nagykarolyi állomásra, a három éves kisleány hasztalan költögette apja vérével pirosra festett kezecskéivel Schön Bernátot, — Schön Bernát már elindult a zsidó mártírok végtelen útján és megtört szemeivel csak egy utolsó istenhozzádot inthetett kicsi árnyékának.

Mit vettett Schön Bernát, mi bűn terheli szegény lelkét, hogy ilyen szörnyű halállal kellett megválnia ettől a gonosz és zavaros világtól. A hívatok, amelyek halálát hírül hozták, azt mondják, tanudista volt. Szentéletű, jámbor zsidó, aki ha átküzdötte magát a mindennapi élet kenyér-robotján, leült az öreg főúrsok mellé és a szent tanokban böngészett. Templomba járt és hiven követte a biblia parancsait, amelyek összefoglalhatók ebben az egy mondatban: szeresd felebarátodat, mint magadat. Szelid, béketűrő, igásember volt Schön Bernát az Urnak és mégis meg kellett halnia napjainak betöltése előtt, erőszak feje-vere által. Halálában Schön Bernát nem volt bűnös és lelke bizonyára tisztán került a legfőbb bíró ítélőszéke elé.

Ki hát a bűnös? Talán az az emberi érzésből kivetkőzött katona, akinek szuronya háromszor járta át Schön Bernát megkínzott testét? A gyilkos egyszerű közlegény volt, pallérozatlan paraszti ember és tettét nem haszonlesésből, nem is bosszúból követte el, mert a végzetes utazás előtt nem is ismerte Schön Bernátot. A katona nem Schön Bernátot gyilkolta meg, hanem a zsidót. A katona vak és engedelmessé volt annak a szenvedélynek, amelyet lelkiismeretlen igaztók évek kártartó munkájával plántáltak nyers szívébe. A gyilkosságnak összes körülményei, az előzmények és a mód, amellyel végrehajtott, mind azt mutatják, hogy a gyilkos és meggyilkolt személye között semmi más vonatkozás — sem érzelmi, sem anyagi — nem volt, mint az, hogy két különböző emberfajta tartoztak, talán két különböző nyelven beszéltek és két különböző ritus szerint tisztelték az Istent. És amikor a kegyetlen sors egymás mellé vetette őket, a katona zavaros agyában felködlöttek mindazok a vérázító és fantasztikus hírek, amelyeket a másik fajtról hallott és amelyeket ő bizonyára minden kritika nélkül el is hitt. Nyers ösztöneivel nem kételkedett benne, hogy azok a szörnyű bűnök, amelyekkel egyes művelt fajtestvérei a zsidóságot vádolják és amelyek egyes lapokban nyomtatásban is megjelennek nap nap után, az utolsó szóig megfelelnek a valóságnak. És amikor szemtől-szembe került ennek a fajtának egy képviselőjével és talán némi szóváltás is keletkezett közöttük, egyszerűen felgerjedtek benne az antiszemita lázítás összes tanításai és a gyilkos tetteben robbant ki.

Vajon ez a megzavart fejű, vad indulatu katona az egyedüli bűnös ebben a gyilkosságban? Nem! Ő csak végrehajtója és vak esz-

köze volt egy évek óta a mélységben folytatott antiszemita agitációnak, amelynek mérges párája megfertőzte a lelkeket. A főbűnös az atmoszféra, amelynek gőzében ez a véres tett megszületett és főbűnösök azok, akik ezt az atmoszférát megteremtették. Sebesültjei és egyéb áldozatai már nagy számmal voltak ennek az atmoszférának és ez ime: az első halottja. Reméljük, hogy az utolsó is. Am hogy vez a reményünk valóra váljon, szükséges, hogy a gyilkosságnak és a gyilkosságra való szüntelen uszításnak atmoszférája megszűnjék végre az ország felett. Meg kell szűnnie a földalatti és földfölötti agitációnak, amely polgárt polgár ellen lázít és szeretet helyett égő gyűlöletet önt a szívekbe. Schön Bernát mártirhalála és

gyámoltalan hat kis árnyéka legyen megrázó örök figyelmeztetés mindazok számára, akik lelkiismeretlen agitációikkal e bűnös tett légkörét megteremtették, akár szándékukban volt ez, akár nem. Ezért a bűnért nemcsak a gyilkos katona felelős, de felelős az egész társadalom, amelynek szárnyai alatt megtörténhetett.

Mi pedig megilletődve állunk meg Schön Bernát frissen hantolt sírja mellett és elszorult szívvel nézünk a magas ég felé. Bárha Schön Bernát lenne az utolsó mártir, bárha az ő ártatlan halála megvilágosítaná a gyűlölettől elsötétült értelmeket és váltságdíjjal szolgálja Jisráél megpróbáltatott, szenvedő népének.

m. e.

Vélemények az új vámtarifa ellen és mellett

Bratianu Vintila védelmezi a vámrevíziót. A kereskedők és munkások csak drágulást várnak tőle. Az „Adeverul” szerint az új vámtarifa alkotmányellenes

(Cluj-Kolozsvár, július 24. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az Uj Kelet legutóbbi számában a gyáriparosok véleményét közöltük az életbelépő új vámtarifára vonatkozólag. Ez a vélemény természetesen igen optimisztikusan itéli meg az új vámtarifának a belföldi termelés fejlesztésére vonatkozó jelentőségét.

Az objektivitás kedvéért szükségesnek tartottuk a gyáriparosok véleménye mellett a munkásság és a kereskedő-társadalom érdekléségeinek is kikérni véleményét az új vámtarifareviziónak kapcsolatban. Ezek a vélemények sokkal kedvezőtlenebbek, mint a gyáripar képviselőinek véleménye és súlyos érvekkel igyekeznek dezavualni a vámrevízió iparfejlesztő jelentőségét. A kereskedői érdekléségek a vámrevízióval kapcsolatban a következőket mondták munkatársunknak:

A vámrevízió: ipari monopoliúra vezet

— Bármily paradoxonnak hangozzék, mégis igaz, hogy a kereskedői társadalom, amikor a vámtarifarevizió ellen emeli fel szavát: a fogyasztó közönség érdekei mellett száll síkra. A vámrevízió az ipari tőke monopolisztikus törekvése csupán, melyet az ipari tőke irányításában résztvevő liberális politikusok támogatnak. Rövidesen látni fogja a közönség, hogy az ipari cikkek ára meg fog drágulni anélkül, hogy a belföldi ipar fejlődése lendületet venne.

A szakszervezetek vezetősége a következőkben szegte le álláspontját az új vámtarifával kapcsolatban:

— Ha Romániában rendszeresen kiépített szociálpolitikai intézmények volnának, melyek a munkásság és a fogyasztók érdekeit törvényes keretek között megvédelmeznék, akkor talán lehetne szó arról, hogy a munkásság is szimpátiával fogadja egy mérsékelt és tényleg az iparvédelem és iparfejlesztés céljait szolgáló vámtarifa revízióját. Enélkül az intézmények nélkül azonban a vámtarifarevizió csak egyoldalú tőkés érdekeket védelmez meg és a megélhetés fokozatos és egyre elviselhetlenebb drágulására vezet. Bármennyire fogadkoznak a gyáriparosok, hogy az új vámtarifával kapcsolatban nem fogják felemelni a belföldön termelt iparcikkek árát: a külföldi áruk versenyének lehetetlenné tevésével a drágulás a gazdasági törvények ellenállhatatlan erejénél fogva mégis be fog következni és egyre nagyobb lesz a távolság az árucikkek árai és a létminimumot jelentő munkabérek között. Téves a gyáriparosoknak az álláspontja, hogy a külföldi verseny letörésével széles tér nyílik a belföldi ipar terjeszkedésére és ezáltal az egyre fokozódó munkanélküliség eliminálására. Téves azért, mert a monopolizált belföldi piacon az ipari cikkek drágulása, a drágaság fokozatos emelkedésének arányában csökkenti le a fogyasztóképességet s így az ipari produktumok elhelyeződési lehetősége is csök-

ken, melynek természetes folyománya az is, hogy a szükséges munkások száma nem-hogy növekedne, hanem fokozatosan apad. Ekként a vámtarifarevizió kedvező lehet a gyáripar üzleti szempontjainak, de semmiestre sem a munkásságnak és az iparfejlesztésnek.

Az új vámtarifa alkotmányellenes

A vámtarifarevizióval kapcsolatban különben igen érdekes fejtegetéseket közöl az „Adeverul” című bukaresti lap. A cikk rámutat arra, hogy az új vámtarifa életbeléptetése még a liberálisok által megalkotott alkotmánytörvénnyel is ellentétben áll, melynek 109-ik §-a kimondja, hogy semmiféle adót vagy illetéket kivetni nem lehet rendelet alakjában, hanem csak kizárólag a kamara által megszavazott törvény alapján. A kormány, mely rendeletileg életbeléptetett vámrevízióját az 1920 október 6-án kihirdetett Averescu-törvényre való hivatkozással alkotta meg, elfeledkezett arról, hogy az 1923. évi március 29-ikán szentesített alkotmánytörvény 137 §-a kimondja, hogy minden olyan törvény, mely az alkotmánytörvénnyel ellentétben áll, semmis.

Hivatkozik a cikk arra is, hogy egy új vámtarifa életbeléptetése annyira az egész ország érdekeivel összefüggő valami, amelyet politikai szempontoknak feláldozni nem lehet. Emlékeztet, hogy Baldwin, Anglia volt miniszterelnöke, akinek pedig abszolút többség állt a parlamentben a háta mögött, a vámkérdésben az ország közvéleményéhez fordult, mely természetesen megbuktatta őt. A liberális kormány diktatórikus intézkedése ellen az ország közvéleményének a Curtea Casei-hez kell fordulnia, mely ezt a törvénytelen intézkedést minden bizonnyal hatályon kívül fogja helyezni.

Bratianu Vintila magasztalja vámrevíziós művét

Egyik bukaresti közgazdasági napilap Bratianu Vintila pénzügyminiszter nyilatkozatát közli, melyben a pénzügyminiszter megvédeni igyekszik a vámtarifareviziót és Románia ipari fejlődését igen optimisztikusan vázolja. Az interjú, amelynek a külföldi kölcsonre vonatkozó kitételét távirati jelentés alapján már tegnap közöltük, a vámtarifáról a következőket mondja:

— Az új vámtarifa nem jelent Románia vámpolitikai életében új orientációt. Annál a politikánál maradunk, mely továbbra is biztosítja az ország gazdasági, ipari és kereskedelmi életének fejlődését anélkül, hogy figyelmen kívül hagyjuk szoros kapcsolatukat a nemzetközi kereskedelemmel. Az új vámtarifa már esedékes volt.

— Mindent összegezve kijelenthetem, hogy a mai helyzet evolúciója a holnap gazdasági életének. Az új alkotmány, a gazdasági törvények mind hathatósan mozdítják elő az ország pénz-

58

BEN
sárol Cluj,

394

are S. A.
tra Bucuresti.
Postafiók 136.
semterveket, ren-
an vagy lánchaj-
petróleum száll
őzőautomobilok
rth, vagy miffi-
mm. Excenter-
vagy 220 Volt
5 és 35 mm atm'

raktárakból:

No. 1.

1/a.

Kapható az ösz-
ozsváron Emke-
ohr-patikákban.

ügyeit és kijelentem, hogy az új vámtarifa a legacélosabb alap, melyre a mi jövő gazdasági életünk épülni fog.

— A drágulási hullámok nem fogják sosem megváltoztatni politikánkat. Saját bajainkkal való foglalkozás közben elfeledjük megfigyelni azokat a jelenségeket, melyek a hozzánk legközelebb eső országokban fennállanak. Lengyelország és Csehszlovákia ipara, mely erőteljesebb, fejlettebb és régibb, mint a miénk, küzd olyan nehézségekkel, mint Románia ipari élete.

Igy hát azoknak, akik legtöbb esetben illetéktelenül sirnak az ország gazdasági életének állítólagos romlásán, nyugodtan kijelenthetem, hogy Románia ipari, kereskedelmi és pénzügyi helyzete rövidesen oly rohamos fejlődést fog befutni, ami bázi lesz az ország föltétlen hitelképességének és jólétének.

Az új vámtarifa homályos intézkedései

Az újonnan megjelent vámtarifa-rendeletben több homályos rész van, ami arra indította a kolozsvári kamara titkárságát, hogy táviratilag forduljon felvilágosításért a pénzügyminiszterhez. A kamara által küldött táviratok a következő homályos intézkedésekre nézve kérnek felvilágosítást: 1. A dekrétum szerint az új vámtarifa azon része, mely kimondja, hogy az új tarifa maximális és minimális díjszabás szerinti, nem tünteti fel, hogy mely államokkal szemben kell a maximális és mely államokkal szemben a minimális díjszabást alkalmazni. Nem precizozza a rendelet, hogy a minimális díjszabás szokra az államokra kiterjed-e, melyek Romániával szemben is a minimális vámtarifát alkalmazzák. 2. Az új vámtarifa 5-ik cikke kimondja, hogy az új vámtételek arányeljben állapítandók meg, de nem mondja ki, hogy a korlátozott kiviteli cikkek tarifája és a luxuscikkek taxája is arányeljben állapítandó-e meg? 3. A régi vámtarifa 2 százalékos „ad valorem” értékkilétet szedett; az új rendelet nem határozza meg, hogy ezek az illetékek továbbra is érvényben maradnak-e, vagy sem?

Fővárosi lapok a papírárok emelése ellen

Bukarestből jelentik: A fővárosi lapok igazgatói tegnap este értekezletet tartottak, amelyen a papírárok és papírvámok emelése elleni állásfoglalásról tanácskoztak. Erre vonatkozólag elkészített memorandumukat ma közlik az összes lapok.

A végső akarat

Irta David Rothblum

(Folytatás és vége.)

Az asszony elhallgat. A kályhában lángok muzsikálnak és vörös képeket táncoltatnak a falon. A menórám „samesze” meglágyult és meggömbülten ég tovább. Véres könnyeként hullanak a vörös viaszcsseppek.

És odakint nagy peyhekben örvénylik a hó... Mély, kínos csendben maradunk. Soká, nagyon soká. És mindketten mélyen megvontunk rendülve: Ó ifjúságának kérlelhetetlen sorsától, én a szétszórtaság átkától... a gólusztól.

Megint megragadja a szót: — Napokon át álmatlanul vándoroltam ide-oda. Derék földműveseknél találtam szállást. Tudja Ön mit jelent az, ha magamfajtájú leány hajléktalanul bolyong? Házról-házra, faluról-falura?

Amidőn egy nap a vándorlástól kimerülten és az éhségtől elbágyasztva az utcán lerokkadtam s mint Jób, napjaimat elátkoztam, egy katolikus pap jött az uton. Lehajolt hozzám és kikérdezett. Aztán kézen fogott és egy magas, áthághatatlan falaktól körülvett házba vitt. „Itt” — szölte — „nyugalmat lel a te szegény lelked.” A ház kolostor volt. Anélkül, hogy kérdeztek volna megkeresztelték... Három évet töltöttem e falak közt, amelyek egész különálló, zsidó számára mindig hozzáférhetetlen világot zártak be. Szeretetre itt sem leltem. Még azt a részvétet sem, amely megtört szívet megerősít és a lelket megörvendeztet. Barátságot sem, amely egy támolygó nőt támogatni képes. Mert a szeretetük hideg ima, részvétük dogma. Barátságuk imperatirus, amelyet kategórikusan a pokol gyötrelmeivel fenyegetőzve rendeltek el. Amit ott találtam, az a nyugalom volt; az elzárttság egy olyan vi-

(Munkács, július 24. Az Uj Kelet kiküldött munkatársától.) Néhány cseh hivatalnok és magyar kisiparos kivételével az egész város minden utcája zsidó. Tipikusan ugyanaz, mint nálunk Máramaros-sziget. Pezsdülő, eleven zsidó élet. Még a levegő is zsidó és az idegen olyan jóleső megnyugvást érez, amikor például végigsétál a szombatesi korzón. A fényesen kivilágított Csillag-kávéház előtt több száz főnyi tarka tömeg hömpölyög fel és alá és nem lehet más szót hallani, mint zsidót. Itt-ott elvétve kéri a sokszínű emberbolyból egy-egy disztelen cseh uniformis. És mialatt a kávéházban egy prágai kvartett Helmund szerelmi dalát (Pisen lásky) játsza, a nyüzsgő korzón ezerféle témáról folyik a purparlé. Akárcsak békeidőben, azaz a háború előtt. Semmi nyoma annak, hogy néhány évvel ezelőtt innen irányították az orosz kolosszus elleni véres offenzívákat.

Rebbek harca

Az, aki ismerni akarja Munkácsot, szombaton nézze meg a várost. Az utcákon strámlis-kaftános zsidók egész processziója vonul végig, hónuk alatt az imaköpenyes csekkrel, mint kirívó ellentét a pájész és a szombati munkaszünet szigorúsága között. De itt szabad hordani szombaton, mert a város körül van kerítve, igaz, csak szimbólikusan, dróthuzallal. Tíz-tizenkét éves gyerekek sietnek a Latorca-utcai inahazai felé spayol hidalgókra emlékeztető kalpagokban és fehér harisnyában. Ők is politizálnak és szidják a cionistákat — és a belzietek. A belzietek, vagy munkácsi gunyevükön: a *develj*-ek, tavaly óta külön bét-hamidrást építettek maguknak egy lisztraktár és egy parókakészítő között és még a cionistákat sem gyűlölik annyira, mint Spira Lázár munkácsi törabbi fagyatkozó híveit, a *smajgerokat*. Nem tudják megbocsátani a rabbinak, hogy hűségéből és hatalmi féltékenységből valóságilag kitoloncoltatta a háború elől idemeneült belzi csodatevőt. Külön pártja van a szaploncai rabbinak is. Általában ez az ezerféle való széthuzás jellemzi a munkácsi zsidóságot és ugyanilyen áldatlan a viszony Csehszlovákia összes zsidó rétegei között.

A héber gimnázium

A kedélyeket még mindig lázas izgalomban tartja a héber gimnázium körül keletkezett harc, amelyben már mindegyik fél elvesztette higgadságát és zsidó tüghöz méltatlan eszközökkel igyekszik egymásnak minél több kellemetlenséget okozni. Különösen a főrabbi hívei követnek el mindent a

A zsidó végletek városában

Egy szombat délelőtt Munkácson

terv megvalósítása ellen. Hogy mi lesz az iskola nélkül maradt 700—800 gyermekkel, azzal ők nem törődnek. A rabbi azt mondja: nem, hát akkor nem. Pedig a gimnázium fel fog épülni. Guttman Móse összegyűjtötte a pénzt, a telket is kiszemelték már a Sugár-uton, a város egyik legszebb részében. Érdekes, hogy az elfajult harc közepette is elég kedély maradt a munkácsiakban arra, hogy vicceket és szójátékokat rögtönözzenek egymás rovására... Az egyik zsidó nagyban újságolja egy semlegesnek, hogy az anticionisták beleegyeztek a gimnázium felépítésébe. Már hordják a köveket — a terv megvalósításának megakadályozására...

Külön specialitása Munkácsnak a Kereskedelmi Kör. Csupa zsidó tagjai vannak persze, de felvettek három keresztényt is. Az egyik most halt meg és így előállott az a helyzet, hogy Munkácson a zsidót léptették életbe a numerusz klauzuzat — a keresztények ellen. De itt szó sem lehet gyűlöletről. Nincs több keresztény kereskedő Munkácson... A körnek igen elegáns olvasószobája, sakhozója és billiárdterme van, amelyek nagy látogatottságnak örvendenek különösen szombaton. Mert ide járnak a kör egyes tagjai — horribile dictu! — cigarettázni.

Munkácson is vannak „ségecek”

Hivatalos nyelv a jiddis. Mindenki zsidóul beszél. Néhány komolyarcu, borotvált úr lapokat olvas, közöttük a legíríssebb Uj Keletet és aki ismer, hozzá fordul felvilágosításért, hogy mi történjék Gyaluban azon a pálinkaosztogató négyülésen. A fiatalok a billiárdasztalok körül serénykednek és az ajtó mögött négytagú társaság kaláberezik. Jönnek-mennek a vendégek. Mindenki már az ajtóban pajtáskodva köszön:

— Gut sabesz, Marci bácsi.

Marci bácsi. Öszhaju, szemüveges úr. Nagyon szimpatikus, jókedélyű örökifjú. Rajong a fiatalokért, akik apjukat tisztelik. Klein Márton cipőkereskedő, a Kör elnöke. Disztíngvált kultúrember. Beszédbe elegyedünk. Panaszodik, hogy a Körben sok a nem odaváló tag, akik megbontják a régen becsült kaszinó rendjét. Eenyi még ittrskedt a háborúból. De már erősen folyik a tisztogatás. A renitenseket kizárták, a tagvelvételt beszüntették, amíg elkészülnek az új alapszabályok... Tréfás komolysággal korholja a mai fiatalokat, de rögtön felhozza mentségül, hogy nem bennük van a hiba, hanem a morális érzék általános leromlásában.

Es mialatt kolozsvári rokonairól érdeklődik

vennünk, egy-egy elejtett szón, egy mozdulaton...

Néma fájdalom maradt számára, hogy engem az ugynevezett jó társaságban bojkottáltak. Nem kerülte el figyelmemet, hogy az orrukat fitorították, ha én megjelentem. Nem használt semmi, hogy a keresztet a keblemen hordoztam, én mindig a zsidónő maradtam. Olyan célzásokat tettek az ő jelenlétében, amelyek még csak kétértelműek sem voltak, sőt egyenesen félreérthetetlenek, titokban meglökték egymást. Nem tudták neki megbocsátani, hogy elvett.

Egy hónappal ezelőtt megbetegedett és rövid szenvedés után minden hullókat és vérből való lény utjára ment... És mielőtt kitevő vagyonának örökösévé engem tett...

Egy percre elhallgatott, mély lélekzetet vett és folytatta:

— És most egyedül és elhagyatva állok itt. Nincs híd, amely multamba vinne, jövőm sosem volt. Atyám vallása idegen volt számomra és az most is, a „szeretet vallása” nekem csak gyűlöletet adott. Elhatároztam, hogy újból vándoruttra kelek. Ugy hiszem, hogy Egyptomba. De mire szálljon a vagyonom, ha én meghalok? Az olyan növények mint én, az élet nyarának végén elpusztulnak. Rokonainknak, kik sulyos időkben engem nem tudtak megvédeni, nem szabad szerencsétlenségemből hasznot húzniok, szüleim pedig meghaltak...

„És most kérem a tanácsát.” Felkelek, feljé megyek, nyitlan szép arcába nézek és mondom:

— Kedves Asszonyom, mélyen meg vagyok rendülve. Élete története megragadó. Amilyen igaz, hogy van igazság és hogy van bűnhődés, oly igaz, hogy Ön ártatlan sorsában! Hibás egyedül az Őa lelkiismeretlen nevelése, amelyet népünk egy bizonyos rétegében minden leány ellen elkövetnek, akiket nem a valláshoz, de a szokáshoz, nem a nemzethez, de — frázishoz

Marci bácsi, a zik a Jiszroel talenül elmoso. És az, aki a jösi zsidó melo egyiptomi cigi szombati sakki tyáznak, megjő naj... És a tolyrak a nap akkor a nyito szemközti ima hogy tökéletes Kerulik is a még a tájékták csak felsurran valami tületi Körben tartöz nálja, hogy át is. A legtöbb olvas különben lentetek város tege képvisely

A zöldpos támad a gim beszél. Védék akik szerinte gimnázium fel — ugymond — hitközségnek valósítják ak Egy éltés öre

— Ez je Hiszen ki n ortodox közp atóbbi szerep volna létesítve ne jussanak p kisebbségi jog Nekik nem k abból a cioni árulás. Lemo jogokról!

... Nem Fő-utca, ah a jégbehütött Cerstvó p De nem i Szombat volt

láncolnak. maguk utjára vasmarokka nek... Ut őseink rabs coltak. De badság újja génius meg

Es most gyertyácska tetiek tanaj nak, amely élünk. Nem Önben sem multjába? sok, sok Őa lehet, akik mányozza Épittessen s mat, békess hogy a vali

Az asszó dülnek le szólat:

— A ta

— És a lá

Es odakint kolva. És r

A gyert esai mond eth hadam

Ki tudj

* Jadent törvény szer község vénei datot monda vért, amivel községről.

Merci hácsi, a falmelletti sakkasztal mellől felhangzik a Jiszmóchi kezdetű szombati dal... Önkénytelenül elmosolyodom. Zemiróz mellett sakkoznak! És az aki a játék hevében maga elé dudolja az ősi zsidó melódiát, hosszúszerű szipkából szívott egyiptomi cigaretta kékbodorról füstjével fűszerezi a szombati sakkpartit. A másik szobából, ahol kártyáznak, megjön a válasz: Halleluja, éda la-Adonaj... És a két dal évszázados akkordjai egybetolynak a napfényben fürdő dohányfüsttel. Ugyanakkor a nyitott ablakon át behatol a cionisták szemközti imaházából a muszaf-ima zárófejezete, hogy tökéletessé tegye a szombati hangulatot... Kérülök is a rabbi hívei a Kereskedelmi Körnek még a tájékat is. De hétköznap nagy óvatossággal csak felszúrva egy-egy pájeszes zsidó is, — ha valami üzleti dolga van valakivel, aki éppen a Körben tartózkodik. És ezt az alkalmat felhasználja, hogy átfussa a „Wiener Morgenzeitung“-ot is. A legtöbb zsidó keresztényzocialista lapokat olvas különben. Hiába, Munkács a legkiválóbb elmentétek városa: a világ zsidóságának minden rétege képviselve van itt.

Egy kis politika

A zeldposztás olvasással mellett parázs vita támad a gimnázium körül. Éppen egy semleges beszél. Védelmébe veszi Spira főrabbit és híveit, akik szerinte csak kabinetkérdésből ellenzik a gimnázium felépítését. Mert mit fog szólni a világ, — ugymond — ha megtudja, hogy a legortodoxabb hitközségnek tartott Munkácsra a cionisták megvalósították akarataikat és felépítik a gimnáziumot? Egy éltes öreg ur válaszol az úgynöknek:

— Ez jellemzi az ugynevezett ortodoxokat. Hiszen ki nem ismeri Ungárnak, a pozsonyi ortodox központi iroda hírhedt vezetőjének legutóbbi szereplését. A kormány kiltatásba helyezte, hogy a többi kisebbségekhez hasonlóan, zsidó kulturális célokra is arányos anyagi támogatást fog adni. A terv szerint a ránkessé összegben, amelyből megveszik a heber iskolákat, de jesivákat is kellett volna osztani a cionistákkal. De hogy a cionisták ne jussanak pénzhez, Ungárék önként lemondtak a kisebbségi jogok szerint járó állami támogatásról... Nekik nem kell jesiva, ortodoxia, vallásosság, ha abból a cionistáknak is van haszna. Ez közönséges árulás. Lemondani nagynehezen kiverekedett zsidó jogokról!

... Nem vártam be a vita végét. Lementem a Főutára, ahol jótorku vándorpincérek kínálgatták a jégbeütött pilseini sört:

Carstvá pivo! Friss sör! Csak egy korona!
De nem nagy szerencséje volt a gyerekeknek. Szombat volt, az ajtem hazament ebédelni...

Assér Lemil

láncolnak. Akiket, mert hisz csak leányok, a maguk útján hagynak haladni, hogy később vasmarokkal elviselhetetlen igába görnyesszenek... Utazzék Egyiptomba! Ott voltak a mi őseink rabszolgák, akik a falat kenyérért harcoltak. De onnan találták meg egyúttal a szabadság újját is. Adja az ég, hogy Önt ott egy géniusz megvilágosítsa!

Es most nézzen csak ezekre a chanukagyertyácskákra! Ezek nagy emberek és nagy tettek tanujelei. Tanujelei egy nagy korszaknak, amely más volt, mint az, amelyben élünk. Nem keltenek fel ezek a lángocskák Önben semmi emléket? Nem világítanak a múltjába? Abba a komor országba, ahol még sok, sok Önhöz hasonló szerencsétlen leány lehet, akik a válaszon állanak? Hagyományozza millióit ezeknek a szegényeknek! Építtessen számukra házat, amelyben nyugalom, békességet és szánakozást leljenek anélkül, hogy a vallásosere átkát is magukra vennék.

Az asszony hallgat. Nagy gyöngyök görögülnek le a szeméből. Aztán halkán megszólal:

— A tanácsa jó. Ez utolsó akaratom...

— És a lángnyelvek még mindig sziszegnek. És odakint a föld fehér takaróba van burkolva. És nagy pelyhekben havazik.

A gyertyácskák tövig égtek... És hogy van csak mondva a szentírásban? Jadénu ló safchu eth hadam haze*...
Ki tudja — talán mégis?...

(s. d.) fordítása.

* Jadénu ló safchu eth hadam haze. A mózesi törvény szerint ha a határban holttést találtak, a község véneinek ki kellett szállniok és ezt a mondatot mondaniok: A mi kezeink nem ontották ezt a vért, amivel elhárították a haláleset felelősségét a községről.

Bukarestben szigorított ostromállapotot hirdettek ki

Ujabb területre nem terjesztik ki az ostromállapotot

(București—Bukarest, július 24. Az Uj Kelet tudósítójától). Tegnap fentartással közöltük a bukaresti „Lupta“-nak azt a híradását, hogy a kormány az ország egész területére kiterjeszti az ostromállapotot. A „Lupta“ híradása óriási konsternációt keltett, de amint később kiderült, a lap híradása nem felelt meg teljesen a valóságnak. A ma reggeli lapok már közölték, illetékes helyen úgy tudják, hogy ma kormányrendelet fog megjelenni az ostromállapot bizonyos intézkedéseinek megszigorításáról abban a zónában, ahol eddig is ostromállapot volt. A kormány ezen intézkedésének közelebbi indító okát még nem tudják.

Ma délután azután a bukaresti hadtestparancsnokság hirdetményekben közölte, hogy Bukarestben szigorított ostromállapot lépett érvénybe. A hirdetmény szerint az egyes összejövetelre a hadtestparancsnokságtól kell engedélyt kérni, a rendelet ellen vétőket pedig két évtől tíz évig terjedő elzárással büntetik. Hasonló büntetésben részesülnek azok is, akiknél engedély nélkül fegyvert találnak.

Franasovici államtitkár az újságíróknak kijelentette, hogy a rendeletet a hadtestparancsnokság adta ki és attól a belügyminisztérium teljesen függetlenül áll. Egyébként a falragaszok csak a már meglévő ostromállapot rendszabályait emlékeztetik minden különösebb újítás nélkül. A kormánynak nincsen szándékában az ostromállapotot újabb területekre is kiterjeszteni és az erről szóló tudósítások nem felelnek meg a valóságnak.

Antiszemita katona gyilkolta meg Schön Bernátot

Két szuronydöfésel végezte ki a zsidógyűlölő katona az érmihályfalvai talmudistát. Drámai jelenetek a vasúti kocsiában. A tömeg meg akarta lincselni a gyilkost. A szatmári ügyészségre szállították a gyilkos katonát

(Cluj-Kolozsvár, július 24. Az Uj Kelet tudósítójától.) Nagykárolyi telefon jelentés alapján rövid hírből már tegnap beszámolt az Uj Kelet arról a borzalmas gyilkosságról, amelynek áldozata egy hat gyermekes családapa, Schön Bernát érmihályfalvai talmudista.

A hiányos telefonjelentésből egyáltalában nem lehetett tiszta képet alkotni a véres tragédiáról. Ma azután nagyváradi tudósítónk jelentéséből kétségkívül kiderül, hogy a borzalmas bűntény értelmi szerzője az az áramlat, amely fektelen türelmetlenségre uszítja a tömegeket.

Nagyváradi tudósítónk részletes jelentését itt adjuk:

Zsidók ki!

Tegnapelőtt délután a Nagyvárad felől jövő személyvonatra Érmihályfalván felszállt Schön Bernát hat gyermekes talmudista, aki hároméves lánykájával Szatmárra igyekezett. Ugyanabba a kocsiába szállt fel Érmihályfalván egy katona, aki egy toloncot kísért Halmiba, hogy ott átadja a csehszlovák hatóságoknak.

A harmadosztályú kocsiában, a toloncon és a katonán kívül csupa zsidó utasok ültek, akik — bár ez eléggé szokatlan az erdélyi vasutak legújabb történetében, — minden baj nélkül tették meg az utat Nagykárolyig. Alig futott be a vonat a nagykárolyi állomásra, a toloncot kísérő katona, akinek agyvelejét az elvadult antiszemita agitáció teljesen megfertőzte, felugrott a helyéről és elordította magát:

— Zsidók ki a kocsiából!

A megriadt utasok a katona hangján és arcán rögtön észrevették, hogy gonosz tettekre készül és hanyatthomlok menekültek ki a kocsiából, miközben a megvadult katona vérberobort szemmel szüntelenül ordított:

— Zsidók ki a kocsiából!

Utolsónak a kocsi utasai közül Schön Bernát maradt hároméves lánykájával. Ő már nem tudott menekülni, mert a megvadult katona az ajtóban elállta az útját. A kocsi többi utasai, akiknek időközben sikerült kimenekülniök az antiszemita kocsiából, éppen a kocsiában maradt utitársuk után akartak nézni, amikor borzalmas sikoltás és halálhőrgés tört elő a vasúti kocsiából. A szörnyű halálordítás hallatára a pályaudvar személyzete az utasokkal együtt berontott a kocsiába, ahonnan a katona véres szuronyával éppen menekülni próbált az ablakon keresztül. Schön Bernát pedig, a hat gyerek apja, a békés talmudista, két óriási szurt sebbel a mellén ott feküdt halva a kocsi padlóján. Három éves kisleánya csurongóan sírt a vérától, halott apjának nyakán csüngött és szivettéppő hangon jajveszékelt:

— Sté of táte, sté of táte!

A gyalázatos bűntény láttára a feldühödött utasok nekiestek a katonának, akit csak a pályaudvar őrsége mentett meg a meglincseléstől.

Hogyan történt a gyilkosság

A bestiális katona, akit elsőnek a pályaudvar katonai parancsnoka hallgatott ki, valamivel indokolni szeretne volna gyalázatos tettét, ez az indok

azonban még ha meg is felel a valóságnak, egyáltalában nem enyhíti a büntényt.

A katona előadása szerint, amikor a zsidó utasok kihírogtak a kocsiából, Schön Bernát, aki kisleánykájával utolsónak maradt, cigarettát vett ki a zsebéből, megkínálta a toloncot és beszédbe próbált elegyedni vele. Minthogy az ilyen beszélgetés veszélyeztette volna (?) a hivatalos érdekeket, ő először mellbevágta Schönt úgy, hogy az végigvágódott a padlón, azután felcsatolta szuronyát a puskájára és háromszor a földön fetregő ember felé döfött. Az első döfés talált, átfurta a szerencsétlen ember mellét, a második döfésnél a kocsi padlójába furódott a szurony, a harmadik döfés újra talált és a padlóhoz szegezte a szerencsétlen talmudistát, aki borzalmas kínok között fetregött néhány másodpercig, azután irtózatossággal sikoltással kiadta a lelkét.

A nagykárolyi zsidóság demonstrál a temetésen

Az emberi mivoltából kivetkőzött szörnyeteget, akinek vallomása valószínűleg nem felel meg az igazságnak, mert pszichikailag elképzelhetetlen, hogy egy menekülő zsidó barátságos beszélgetésbe akarjon elegyedni egy tolonccal, megvásárolva a szatmári ügyészségre szállították.

A tragikus sorsú Schön Bernát temetéséről a nagykárolyi zsidóság fog gondoskodni. Brach nagykárolyi főrabbi felhívással fordult a nagykárolyi és környékbeli zsidósághoz, mennél nagyobb számban vegyenek részt a temetésen, hogy így demonstráljansk némán az izgatás ellen, amely ilyen gonosz tetteket termel ki magából.

A nagykárolyi zsidóság körében óriási felháborodást keltett a gyalázatos bűntény és követelik, hogy ne csak a gyilkost büntessék meg, de azokat is, akik a katona agyát lelkiismeretlen agitációjukkal megmetyélezték és így közvetve részesei a gyilkosságnak.

Poincaré puccsot tervez

Páris, július 24. A „Chicago Tribune“ állítása szerint Herriot távollétében Poincarénak sikerült a szenátus vezetését magához ragadnia és Herriot visszatérte után megkísérlti a baloldali kormány megbuktatását.

Felemelték a dunai szállítási tarifát

Bukarest, július 24. A Dunabizottság hivatalos kommunikétt tett közzé, amelyben közli, hogy a tarifákat felemelték.

Titulescu nem mondott le

Bukarest, július 24. (Rador). Egyes lapok azon hírére, hogy Titulescu londoni követ közelebbről lemondani készül, Titulescu táviratot intézett Duca külügyminiszterhez, melyben a leghatározottabban megcáfolja ezeket a híreket.

Megszűnnek a vámsorompók Franciaország és Belgium között

Páris, július 24. A francia belga vámsorompók megszűnnek, amennyiben a kivitel engedélyeket és tilalmakat hatályon kívül helyezik. Az adók beszedését német rendszer alapján fogják megvalósítani.

Németországot meghívták Londonba

Az Unió ragaszkodik eredeti álláspontjához. Németország feltételei a jóvátétel ügyében

(London, július 24. Az Uj Kelet tudósítójától.) A londoni konferencia meghozta végre nagyjelentőségű elvi döntését és meghívja Németországot. A meghívót holnap nyújtja át a berlini angol nagykövet a kancellárnak. A döntésből kiderül, hogy Németország képviselői nemcsak beszélhetnek a konferencián, hanem hozzászólhatnak minden ponthoz és fölemlíthetik kifogásaikat, ami azt jelenti, hogy a németekkel tárgyalnak és nem fognak nekik diktálni. A német delegáció tagjai valószínűleg Marx, Stresemann, Lather, Ritter külügyi államtitkár és Schubert külügyi osztályvezető lesznek. A delegáció vasárnap érkezik Londonba és hétfőn részt fog venni a gyűléseken.

A német delegáció különösen a következő pontokra kíván súlyt helyezni: A Ruhr vidék katonai kiűrésének határidőhöz való kötése, mert a birodalmi kormány a pártokkal való megbeszélés alapján

enélkül nem szeresheti meg a Reichsrat kétharmad szótöbbségét.

Felveti továbbá a gazdasági kérdéseket és a záloglás problémáját. A német delegáció a tárgyalások után Berlinben azonnal referálni fog a birodalmi gyűlésnek és letárgyalhatja a Dawes-tervezetet. Washingtonból értesítésre adták az egybegyűlt kormányoknak, hogy amennyiben a konferencia nem tudna kielégítő megoldást eszközölni,

az Unió visszahívja delegációját.

Az amerikai körökben várják a 200 millió dollárnyi német kölcsön jegyzését, amiből az Unió 125 milliót vállal. A jegyzés két hónap alatt befejezhető lesz.

Párisból jelentik: A hír, hogy Herriot a lon-

doni konferencia ügyében előbb meghallgatja a törvényhozást, alaptalan.

Londoni jelentés szerint Németországnak augusztus 15-ig el kell fogadni a Dawes-tervezetet és ki is kell hirdetnie az ezzel kapcsolatos törvényeket. A konferencia mai plenáris ülésén Macdonald mondott beszédet. Kijelentette, csak lassan haladunk előre, mert csak így juthatunk igazi eredményekhez. Egyébként a plenáris ülés elhatározta, hogy felkéri a három bizottságot, folytassa munkáját. Az első bizottság abban fog dönteni, szükségük van-e a hitelezőknek pótbiztosítókra. A második bizottság a német vasutak ügyét tárgyalja, majd a harmadik bővített hatáskörű bizottság pedig Németország meghívásának kérdésében dönt, amelyben először egy francia és angol jogi szakértő határoz. A konferencia valószínűleg még tíz napig fog tartani.

Macdonald tegnap hosszabb tárgyalást folytatott több bankárral és a dominiumok képviselőivel.

A konferenciával kapcsolatban a „Matin” azt írja, hogy nem kell olyan tragikusan fel-fogni az amerikai bankárok feltételeit. Több francia lap azon véleményének ad kifejezést, hogy az amerikai bankárokat az angol nemzeti jegybank kormányzója inspirálja. A „Matin” szerint ha Herriotnak nem sikerül az angolokkal megegyezni, akkor egyetlen francia politikusként sem fog ez sikerülni.

Legújabb jelentések szerint a londoni pénzemberek tudni sem akarnak a jóvátételi bizottságról mint ellenőrző szervről, minthogy a jóvátételi bizottság nem politikamentes, mint annak a versaillesi szerződés szerint lennie kellene, hanem a bizottságban képviselt kormányok eszköze.

A NAC biztos főlényel nyerte a megismételt bajnoki elődöntőt az Universitatea ellen

NAC—Universitatea 3:0 (2:0)

(Cluj—Kolozsvár, július 24. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kolozsvári kerület bajnoka, az Universitatea és a nagyváradi bajnok, a NAC a központi rendeletére ma délután ismételték meg a vasárnap 0:0 arányban eldöntetlenül maradt mérkőzésüket. Míg azonban vasárnap két egyenlő erőjű ellenfél változatos küzdelmében győnyörködhetett a nagyváradi közönség, addig ma a komplett NAC-nak az alaposan meghandicapelt Universitatea nem tudott egyenrangú küzdőtársa lenni. Dr. Hirsch Elemér ugyanis gyásza miatt nem játszhatott, Lázár pedig, a kitűnő reprezentatív kapus hétfőn operációnak vetette magát alá és betegen, bekötött kézzel védet természetesen félkézrel nem tudta tudását kifejezni úgy, hogy minden hozzákerült labda veszélyt jelentett kapujára. A kapus bizonytalansága teljesen megzavarta az Universitatea hátvédeit is, akik teljesen bizonytalanul, hibásan dolgoztak, különösen az első félidőben. Az egész egyetemi csapat különben is gyenge formát mutatott és minden részében gyengébb volt ellenfelénél.

A NAC elsőrangú formát mutatott. Különösen védelme és halvesora állott klasszissal az Universitatea fölött, csatársora is jól kombinált, összjátékkal dolgozott. Hibája a csapatnak, hogy a lapos passzjáték helyett magas labdákkal dolgozik és így időt ad az ellenfélnek a helyezkedésre. Ez magyarázza, hogy a még oly gyenge Universitatea-val szemben sem tudtak tulajdonképeni gólhelyzetet kidolgozni és mind a három gól a védelem súlyos hibájából esett.

Egyénileg a győztes csapatban minden játékos dícséretet érdemel, kivéve Rónayt, aki betegen játszva, csak statisztált. Az U-ban csak Guga és Huza voltak jók, a többiek mélyen formájuk alatt játszottak.

A mérkőzésen a következő felállításban szerepeltek a csapatok:

NAC: Ströck, Kajla, Markovics, Guru, Csillag, Löwenstein, Krausz, Rónay, Kubicek, Kinigli, Drescher.

Universitatea: Lazar, Deutsch P., Tirlău, Ratiu, Hatigan, Huza, Feldmann, Guga, Giurgiu, Deutsch Simi, Bonciucat.

Az első félidő heves NAC támadásokkal kezdődik, 10 percig az Universitatea nem is jut át a félvonalon. Mindjárt szembetűnik, hogy a kolozs-

váriak közvetlen védelme abszolút gyenge. Lázár beállításra szerezésén gondolat volt. Az első veszélyes helyzet a NAC kapu előtt van, de Giurgiu mellé lö. A 21. percben eredménytelen kórner az U javára. Változatos mezőnyjáték, a NAC azonban céltudatosabban dolgozik. A 31. percben Drescher lefut a beadását a szabadon álló Kubicek védhetetlenül a kapu balsarkába rugja. A 35. percben ismét a nagyszerűen játszó Dreschernél a labda, aki a tétovázó Ratiu mellett elhuz és 15 méterről rugott labdája a beteg Lázár hasa alatt a hálóba jut.

A második félidőben enyhül a tempó, az Universitatea egységesebb támadásokat vezet, de a csatársor gólképtelen. Az U. főlénye mellett Krausz jobbszélső lefut, centerezett labdáját Deutsch Pali elhibázza, mire az Kubicekhez kerül, aki helyezett labdájával beállítja a végeredményt.

Deutsch Siminek még alkalma van gólt rugni, de gyönyörűen rugott labdáját Ströck biztosan fogja.

Suciu bíró nem volt olyan kifogástalan, mint Nagyváradon. Sok faultot és ofszájdot elszedett, mindazonáltal pártatlanul vezette le a meccset.

— Megismétlik az olimpiai kardversenyeket? Párisból jelentik: A legfelsőbb olimpiai bizottság ma tárgyalja Magyarország beadványát az olimpiai vívőküzdelmek megsemmisítésére vonatkozólag. A beadványban Magyarország hangoztatja, hogy Pulitti olasz vívó, aki a botrányt provokálta, Budapesten is járt és ott csak pénzért vívott. Ha a vád beigazolódik, Pulitti professzionistának nyilvánítják és ezzel az olasz csapatversenyt is megsemmisítik. A francia vívósövetség ez esetre az egész kardolimpiász megismétlését kéri, de az olimpiai bizottság előadója — hír szerint — az olaszok csapatgyőzelmének megsemmisítésével kéri fogja, hogy a csapatverseny győztesül Magyarországot nyilvánítsák. A botrányval kapcsolatban a párisi olasz nagykövet az olimpiai bizottság és a francia bírósövetség elnöke előtt sajnálatát fejezte ki, elítélte az olasz vívók magatartását és kérte, hogy ne azonosítsák az olasz nemzetet a botrányok okozóival. Hangsúlyozta, hogy a megtámadott zsűri tagoknak megfelelő elégtételt szerez. Budapesti jelentés szerint Brüll Alfrédot a párisi kongresszus a nemzetközi nehéz atlétikai és birkózó szövetség elnökévé választotta.

Eltűnt a mocsarak királya

Terente bandájával együtt kimenekült a mocsarakból. A brailai prefektus bizalmat kér a rendőrség részére

(Bucuresti-Bukarest, július 24. Az Uj Kelet tudósítójától.) Tegnap már röviden jelentettük, hogy Terente, a brailai mocsarak hírhedt királya, miközben az üldözésre kivezényelt ezerek katoná gyűrűt formált a mocsarak körül, — és bottal ütötte a nyomát — addig ő ahol senki sem kereste, a brailai kikötő végén megtámadott egy uszályhajót.

A S. R. D. társaság pontonja előtt horgonyzott a Magyar Folyamhajózási Rt. 67—210. számú uszályhajója. A slepp kabinjában egyedül a hajó kormányosa, Debi Károly tartózkodott, aki tíz óra körül este lefeküdt.

Tizenegy óra körül a Duna közepéből egy bárka siklott a slepp oldala mellé. A bárka három utasa — Terente és két társa — felugrott a sleppre, kettő őrt állt, Terente pedig az ablakon keresztül behatolt a kabinba, a megriadt kormányost összekötözte és kifosztotta.

A zsákmány nagyon sovány volt, Terente mindössze száz lej készpénzt talált a kormányosnál. A pénzen kívül magával vitte a hajós fekete szalondruháját, amelyben Debi vasárnap esküvőjét akarta tartani. Annyi humor volt még Terentében, bármennyire is sovány volt a zsákmánya, hogy távozóban odaszólt az összekötözött kormányosnak:

— Mondja meg a menyasszonyának, hogy Terentére haragudjon, ha nem tisztességes ruhában kerül az oltár elé.

Eltűnt a mocsarak királya

A hírhedt haramia kézrekerítésére kivezényelt haderő lépésről lépésre teljesen átkutatta a brailai mocsarakat és a Duna deltájának erdeit, de sem Terentének, sem a bandájának nem találták nyomát sehol sem.

Ma már kétségtelen, hogy a haramiavezér, aki mint az egyik elfogott bűntársának vallomásából kiderült, a lapok útján már napokkal ezelőtt értesült, hogy haderőt rendelnek ki üldöztesére, bandájával együtt valamelyik, csak általa ismert rejtékuton kimenekült a mocsarak közül.

Az eredménytelen hajszája még jobban megnövelte a haramiavezér nimbuszát, akinek alakja a nép képzeletében valóságos fantomná születt és hol itt, hol ott bukkan fel a képzelt szemek előtt. Az illetékes hatóságoknak egyazon pillanatban jelentik, hogy Terentét a cotelungi mezőn, Lipovaniban, vagy a Dunán egy csónakon látták. A rossznyelvűek szerint a Terente-ügy a brailai rendőrség új társasjátéka: Terente itt, Terente ott. A baj csak az, hogy most már sehol sincs. Nem találják.

Bizni kell a rendőrségben

A brailai rendőrprefektus, minthogy a cenzúrát a belügyminiszter lefújta, most nyilatkozatokkal vesz elégtételt magának. Első nyilatkozata így hangzik:

„Közhirre tétetik, hogy a Terente nevű bandita üldözése normális mederben folyik és akik az üldözéssel vannak megbízva, megtették és meg is teszik kötelességüket. Az üldözésnek sok nehézséggel kell megküzdni, mert a mocsarakban olyan helyek is vannak, ahová egyáltalában nem lehet behatolni. Tekintettel arra, hogy a mocsarak víze apadásban van, komoly remény van arra, hogy Terente hamarosan kézrekerül.

A bandita alakjáról és tetteiről fantasztikus hírek kerütek szárnyra. Hivatalosan megcáfoljuk azt, hogy Terente július 18-ról 19-re virradó éjjel megtámadta volna a Primavera nevű gőzöst. Ez a támadás csak a gőzös kapitányának a fantáziájából ered. Hasonlóképpen megcáfoljuk azt, hogy Terente Maciuból elrabolt volna egy leányt.

Kérjük a közönséget, ne üljön fel a tantaszti-kus regényeknek és legyen teljes bizalommal a rendőrséggel szemben, amely megteszi kötelességét.

Raducanu prefektus

A következő nyilatkozatot most mindenki érdeklődéssel várja, ebből aligra nem az sül majd ki, hogy Terente is csak a fantázia szüleménye.

— Szily Kálmán meghalt. Budapestről jelentik: Szily Kálmán az Akadémia volt főtitkára ma hajnalban, nyolcvanhat éves korában meghalt.

— Macdonald is Nobel-díj jelölt. Koppenhágából jelentik: A szociáldemokraták mindent elkövetnek, hogy az idei Nobel-békedíjat Macdonald kapja.

csarak királya

együtt kimenekült a vilai prefektus bizalmat őrség részére

július 24. Az Uj Kelet már röviden jelentette, a mocsarak hirhedei kizárásra kivezényelt ez a mocsarak körül, — és — addig ő ahol senki kikötő végén megtáma-

g pontonja előtt horgonyozási Rt. 67—210. számú kabinjában egyedül a hajó tartózkodott, aki tíz óra-

Duna közepéből egy bárka ellé. A bárka három utasa — felugrott a slempre, pedig az ablakon keresztül megriadt kormányost össze-

sovány volt, Terente mindtalán a kormányosnál. A fekete szalonnasárga esküvőjét akarta még Terentében, bár a táskájában, hogy társasági kormányosnak: menyasszonyának, hogy Terente tisztességes ruhában

únt a mocsarak királya kéregetésére kivezényelt eljelen átkutatta a braili delájaknak erdeit, de sem ájának nem találták nyo-

gy a haramiavén, megott társának való- lapok után már ne- hogy haderőt rendelnek ki együtt valamelyik, csak ál- menekült a mocsarak körül. sja meg jobban meg- buszát, akinek alakja a os fantomná nőtt és hol képzeltető szemek előtt. k egyazon pillanatban je- cotolungi mezőn, Lipova- egy csónakon látták. A Terente-úgy a brailai rend- terente itt, Terente ott. A sehol sincs. Nem találják.

mi kell a rendőrségben kéts, minthogy a cenzu- rja, most nyilatkozatok- ak. Első nyilatkozata így

gy a Terente nevű har- mederben folyik és akik bizva, megtették és meg Az üldözésnek sok nehé- mert a mocsarakban olyan egyáltalában nem lehet a, hogy a mocsarak vize emény van arra, hogy terent.

és tetteiről fantasztikus Hivatalosan megcáfoltjuk 18 ról 19-re virradó éjjel a vera nevű gőzöst. Ez a titányának a fantáziájá- megcáfoltjuk azt, hogy volna egy leányt.

ne üljön fel a tantszti- ea teljes bizalommal a ly megteszi kötelességét.

Raducanu prefektus" atot most mindenki ér- igma nem az sül majd a fantázia szülötte.

ghalt. Budapestről je- Akadémia volt fötüt- cvanhat éves korában

bel-díj jelölt. Kopan- áldemokraták minden- Nöbel-békedíjat Mac-

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidóság napilapja

Szerkesztők: Giszkalay János és dr. Marton Ernő. Felelős szerkesztő Dr. Marton Ernő. Az Uj Kelet cikkeinek utánnomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg. Előfizetési árak: Egy hónapra 70 lei, negyedévre 200 lei, félévre 380 lei, egész évre 750 lei.

Rab i-iktatás. Nagyszentmiklósról jelentik: Csütörtökön, a hénap 17-én meleg ünnepségek közepette iktatták hivatalába dr. Deutsch Ernőt, a hitközség újonnan megválasztott rabbiját. A hitközség nevében Ürményi Miksa elnök köszöntötte megérkezésekor a papot, a paplakban pedig a zsidó nők nevében dr. Blattner Áminné mondott üdvözlő beszédet. A templomban a lugosiak papja, dr. Lenka Manó és dr. Singer rabbik, a hívek nevében pedig dr. Blattner Ámin intéztek beszédet az új lelkipásztorhoz, aki meghatottan köszönte meg a belé helyezettbizalmat. A béke, egyetértés, megértés és szeretet jegyében akar, ugymond, működni. Beszéde után a nyitott frigysekre ny el lépett és imát mondott a királyi házért.

Aláírták az amerikai-román kiszolgáltatási egyezményt. Bukarestből jelentik: Tegnap a külügyminisztériumban Duca külügyminiszter és Amerika bukaresti követe aláírták az Egyesült-Államok és Románia között kötött kiszolgáltatási egyezményt.

Herzl emlékünnepe Nagyenyedén. Aiud-Nagyenyedről jelentik: Mindinkább értékesebbé váló munkásságának szép tanujelét adta az aiudi Barisszia karöltve az aiudi Aviva-csoporttal. Folyó hó 20-án vendégül látta a marosújvári Avivát és nívós keretben, határos módon Herzl emlékünnepelet tartott. A mindvégig figyelmet lekötő, tartalmas s megható emlékbeszédet Fenichel Endre tartotta, aki plasztikusan tudta az emlékbeszéd keretében a hallgatók elé varázsolni Herzl nagy álmát, ismertetni az ő vezéri mivoltát s buzdítani s szép számban megjelenteket a megvalósulásban levő ideál eléréséhez szükséges munkálkodásra. Genad Nóra, Genad Magda, Marton Pál, Wiener Zsija stílusos s jól sikerült ének- és zeneszámai mellett mély hatást váltott ki Klein Miklós Bialik Talmudistájának Genad Nóra zongorahíséréte mellett előadott szavai. A programhoz méltóan Naf-tali Simon szavalt a Vér Andor: A vezérhez c. költeményét.

Lopás a CFR. üzletvezetőségén. Tegnapelőtt reggel Chirila üzletvezetőségi titkár bizalmasan értesítette a rendőrséget, hogy az éjszaka folyamán valaki behatolt az irodájába és onnan a vasut tulajdonát képező három darab órát, amit a vasut az alkalmazottaknak olcsó áron bocsájt rendelkezésükre, de amelynek bolti ára meghaladja az ezer lejt, azonkívül ezernégy száz lej készpénzt és több fontos iratot ellopott. A rendőrség azonnal vizsgálatot indított az ügyben, de az eddigi nyomozás még semmi eredményt nem ért el, úgy, hogy sajteni sem lehet, hogy ki követte el a lopást. Az ügy annál inkább erélyes vizsgálatot követel, mert rövid idő alatt ez már a második lopás a CFR. üzletvezetőség épületében. Az első lopásnál a második emeleten egy pénztárt törtek fel a tolvajok és a benne talált közel hatvan ezer lej-vel együtt eltávoztak az épületből és a mai napig sem kerültek rendőrkézre. Nagyon könnyen lehetséges, hogy ezt a lopást is ugyanazon egyén követte el, aki az elsőt, azt híve, hogy a titkár fiókjában nagyobb értékeket fog találni. A rendőrség nagy eréllyel folytatja a nyomozást a hivatal szarkái ellen.

A dési Herzl-estély. Désről jelentik: Nagy sikerral zajlott le Désen a zsidó iskola helyiségében a Herzl-estély. Az iskola nagyterme zsúffoltság telt meg. Elsőnek a Zs. N. Sz. dési csoportja nevében Rozenzweig M. Jehuda tartott német nyelven magasszárnyalásu beszédet, utána Weinstein Helén, az Aviva-cion vezetője szavalt a Vér Andornak a Vezérhez című versét. Weisz József a kolozsvári Barisszia tagja magyar nyelven tartott beszédet, amely különösen az ifjúságra gyakorolt nagy hatást. Klein Móse (Zsibó) az N. I. T. tagja, aki történetesen Désen tartózkodott, az „Él molé rachamim“ ot recitálta, amelynek hatása alatt a hallgatóság könnyekre fakadt. Stern Marcsa, Moris Rosenfeld „Csavargók“ című versét szavalt nagy rutinnal. Az Avivák ezután héber dalokat énekelték, majd a Hatikva hangja mellett az estély végetért.

Harmincezren zárandokoltak Herzl sirjához Tamuz 20-án

(Bécs, július 24. Az Uj Kelet tudósítójától.) Impozáns módon ilte meg a bécsi zsidóság Herzl Tivadar halálának huszadik évfordulóját. Már a reggeli órákbn — jóval kilenc óra előtt különböző helyeken gyülekeztek jelzőtáblák és apró zászlók alatt a Herzl eszméi szerint működő testületek tagjai.

A menet törzse a Karl Ludwig Platzon állott föl, a sűrű rajokban felvonuló tömeg azonban nemsokára ellepte a Felix Mottl utat, a Hasenauerstrassét, a Blaasstrassét és a Hochschulstrasse nagy részét. Nagy munkát végzett a rendezőség, élén Földes Pállal, akinek sikerült délelőtt tíz órakor megadni a jelet a menet megindulására.

Bámulatos fegyelem nyilvánult meg az egész felvonulás tartama alatt. Elöl a cionista szervezett vezető tagjai mentek, közvetlenül mögöttük a pártválasztmány, a Keren Hajjeszód vezetője, a Keren Kajemet és a Palesztina Hivatal A bécsi hitközség képviselőiben Shick tőzsdetanácsos, Riesefeld udvari tanácsos és Dr. Friedmann jelentek meg. A lengyelországi cionistákat Dr. Ringel szenátor képviselte. A sorban a zsidó akadémiai szövetségek képviselői

Nagy földvásárlás Palesztinában. Jeruzsálemből jelentik: A Palestine Land Development Companynek sikerült hosszabb tárgyalások után Jezreel-völgyében Afule határán nagy területet megszereznie. 16.000 dunamnyi földet vásárolt a társaság, ugyanazt, amit az erdélyiek a második falu céljaira akartak megvenni, de a hosszas latogatás miatt a P. L. D. C. megelőzte az erdélyieket. Az újabb zsidó kolonizáció történetében ez a legjelentősebb telekvétel. Felerészben amerikaiak fognak letelepedni ezeken a részekben, a másik felét földparcellázzák és európai érdeklőségeknek adják át. E részekben egy város alapítását is tervezték. A Mesek társulatt, amely a parcellázandó földeket megvette, már nekilátott a csatornázási és utépítési munkálatoknak.

Heti naptár

5684. Tamuz 24. Szombat. Ujholdkihirodítás.

Szidra: Pinkasz. A Tóra negyedik könyve elején el van mondva az első népszámlálás története. Akkor a kivonulás második éve elején megszámlálták a pusztai vándorlás résztvevőit, a számlálás után következnek a zászlóbeosztás, a menetelési rend parancsa. Itt a negyedik könyv vége felé megint népszámlálásról van szó, a honfoglaló seregek fölött tartott szemlérl. Utána következik az ország felosztásának a parancsa.

Háftára: Divré Jirmijáhu. (Jirmijá 1.) Tamuz 17-ike és Ab 9-iki bójtnapok között van a három gyászhat, melyek szombatjain feddő, Isten büntetését hirdető próféciákat kell Háftára gyanánt felolvasni. Jelen háftára szól Jirmijának prófétává való felavatásáról. Ő volt a pusztulás prófétája, akinek megadott, hogy vészjelző prófétája megvalósulását saját szemével láthatta.

Pénteken: Rós-chódes Ab.

Halál okozó súlyos testisértésért hat hónapi fogház. Nagyváradról jelentik: Néhány héttel ezelőtt a Nagyvárad melletti Székelyhidon egy mulatozás alkalmával Baranyai Sándor gazdálkodó és Waschmann Árpád adótisztviselő egy nő miatt összevesztek. A veszekedésből veszekedés lett, amelynek során Waschmann súlyosan megsebesítette Baranyait. Baranyai négy hétig feküdt a lakásán élet halál között, míg a negyedik héten állapotaiban rosszabbodás állott be és meghalt. A székelyhidi orvos véleménye szerint a beállott halál tetanus-mérgezés okozta, a fertőzés pedig sérülésekor szerezte. A nagyváradai törvényszék ma foglalkozott az ügygel, Waschmann beismerte, hogy egy összeszólközásból kifolyólag súlyosan megverte Baranyait, de szerinte a sebesülés nem okozhatott halált. Dr. Nyisztor Virgil ügyész kérte az ügyben a törvényszéki orvos szakvéleményét, mert a székelyhidi orvos véleményét zavarosnak tartja. A törvényszéki orvos szakvéleménye után a bíróság ítélethozatalra vonult vissza. A bíróság hosszas tanácskozás után hirdette ki ítéletét, amely szerint Waschmann halált okozó súlyos testisértésért mondotta ki büösnek és az enyhítő körülmények figyelembevételével hat hónapi fogházra ítélt.

kövezték őket, majd a cionista nőszervezetek kövezték.

Feltűnést keltett a chalucok és a zsidó ifjuság tömeges felvonulása. Fiúk és leányok katonás tartással mentek az ausztriai zsidó torna és sportegyesületek előtt, akik között feltűntek a Hakoah mindkét nembeli tagjai. Ezután következtek Bécs 21 kerületének cionista szervezetei, akikhez a szefárd cionisták Jehuda Halevi egyesülete csatlakozott. A sort a Mizrahiak tekintélyes csoportja és a Hitachdut zárta le.

A hivatalos menet után rengeteg ember haladt esőndben, gyászos megilletődéssel.

Déli tizenkét óráig tartott, amíg a sir előtt való elmasirozás befejeződött. A menetben hozzávetőleges számítás szerint harmincezer ember vett részt. A sir körül a tanuló ifjuság egy része állott föl, a többiek néma esőndben vonultak el Herzl sirja mellett. Megható volt, amint aggastyánok, karjukon unokáikkal vonultak el a cionista mozgalom halhatatlan első vezére előtt. Egyetlen koszoru a siron e fölirattal: „Az amerikai zsidó művész-színház — Herzl emlékének“.

Bonyodalom egy ellopott találmány körül. Néhány hónappal ezelőtt a kolozsvári Renner-börgyár feljelentést tett a rendőrségen, hogy ismeretlen tettes a gyár egyik találmányát ellopta. A találmány bizonyos vegyszer használatával a bőr cserzését lényegesen megkönnyíti és a bőrt sokkal finomabbá teszi. A rendőrség mindent elkövetett, hogy a tolvajt kézrekerítse, míg végül a napokban sikerült megállapítani, hogy az ellopott találmányt a medgyesi Czitrom-börgyár vette meg százezer lejért. A vizsgálat kiderítette, hogy a találmányt Schuller Jenő volt Rennergári tisztviselő lopta el. Schuller az ellopott találmánnyal egész Erdélyt bejárta, de sehol sem akarták megvenni, mert mindenütt féltek, hogy a találmány lopásból származik. Schuller Jenőt a rendőrség letartóztatta. A vizsgálatot folytatják.

Házasság. Klein Albert földbirtokos Dej és Berger Erzsike Michalovec (Csehszlovákia) folyó hó 15-én Nagyváradon házasságot kötöttek. (Minden külön értesítés helyett.)

Gyermekei gyilkosa. Grécéből jelentik: A város közelében tegnap Strempl Johanna huszonegy éves munkásszony a Muhr folyóba dobta három gyermekét, három éves kis leányt, két éves fiát és egy csecsemőt. Amikor a gyermekeket már a folyó hullámai elnyelték, az asszony is leugrott a hidról, azonban ruhája fenuakadt az egyik pillérvasdiszen. Az odasiető utások partra hozták a kétségbeesett anyát és a vízből kihalászták az egyik gyermek holttestét. A szerencsétlen asszony a kórházban azzal indokolta borzalmas tettét, hogy férje nem adott sohasem annyi a háztartásra, hogy abból a gyermekeket jól lehetett volna táplálni. Minthogy nem akart vázna, korcs embereket nevelni gyermekeiből, inkább a saját és gyermekei halálát választotta.

Nagy

harisnyavásár

mélyen leszállított árakkal.

Kötött harisnya minden színben	lei	25
Flohr-harisnya minden színben	lei	53
Muszlín harisnya divat színben	lei	69
Cérna-muszlín minden színben	lei	98
Selyemfátyol harisnyák minden színben	lei	125

BLATT

FÓTÉR 13

Divatkeztükben és kötöttárakban óriási választék! A legjobb harisnyák csak BLATT-nál kaphatók!

KÖZGAZDASÁG

Parlagon hever az ország talpfakészlete

A CFR. nem cseréli ki a korhadó talpfákat. Az üzemek beszüntették a talpfatermelést

(Cluj—Kolozsvár, július 24. Az Uj Kelet tudósítójától). Mialatt a kormány a CFR személyes árúdíjzabásának emelését rendeli el, mialatt a belföldi vagonárakat üzemredukcióra kényszerítik általa, hogy a CFR vagonrendeléseit és vagonjavításait külföldi cégeknél eszközölje, a vasutak jókarban tartásának minimális igényeit is elhanyagolja. Az összes kerületi vasutigazgatóságok, de maga a CFR tukaresti vezérigazgatósága is már többször sürgette a kormányt, hogy utalja ki azokat az összegeket, melyek a CFR vonalainak új talpfával való kicserélésére szükségesek. A kormánytól e kérések süket fülekre találtak, mialatt egyre jönnek a jelentések, hogy a legtöbb vonalon a régi talpfák korhadóban vannak és megjavításuk nagy veszéllyel tenyegeti a forgalom

¶ Francia-román kereskedelmi kamara Párisban. Bukarestből jelentik: A bukaresti kereskedelmi kamara tizes bizottsága most dolgozza ki a Párisban felállítandó francia-román kereskedelmi kamara tervezetét. Tegnap reggel a bukaresti kereskedelmi kamara disztermében ebben az ügyben nagyjelentőségű tanácskozások folytak, amelyen többek között dr. Cerchez és dr. Buzdugan, a párisi román követség titkárai is résztvettek. A párisi francia-román kereskedelmi kamara, mely ma a legkomolyabb megvalósulás stádiumába lépett, óriási fontossággal bír a két ország kereskedelmi életének fellendülésére.

¶ Egy nagy brassói cég kényszeregyezése. Soci George brassói textil-kereskedő 3 millió passzívával csődönkívüli kényszeregyezési eljárás megindítását kérte maga ellen.

¶ A fapiac helyzete. A magyar piac érdeklődése bükfa-tuzifa iránt most is élénk. A MÁV. vagonjai által a forgalom zavartalanul bonyolódik le. Miután a készletek egyre csökkennek, az árak emelkedése várható. A készletek csökkenését a hatóságijntézkedések okozzák, így az is, hogy a már kiszajított erdőterületek kitermelt fakészletét nem lehet elszállítani és a további termelést a vágási engedélyek hiánya akadályozza meg. A MÁV. aranykoronában megszabott fuvardíjtételeit a magyar piac nem érzí meg, mert az erdélyi tuzifa ára a magyarországi piacon nem változott, — mialatt az új fuvardíjterhek terhe az erdélyi kereskedőkre hárulnak. A lejnek a mult hetekben történt esése folytán az aranykoronában megszabott illetékek terhet még nem nagyon érezték meg az erdélyi fatermelők, de a lej árfolyamának utóbbi emelkedése folytán az aranykorona-illetékek már az eladó rovására mennek. Az export-tuzifa ára ab magyar határ elvámolva 6800—7000 lej vagononként. Elsőrendű belföldi bükfa-tuzifa ára vagonba rakva belföldi állomáson 5000 lej. A tölgyesertuzifa ára 4500 lei körül áll ab feladó állomás.

biztonságát.

A talpfatermelő vállalatok ezidén kitermelt teljes készlete felraktározva az egyes állomásokon hever anélkül, hogy a CFR. egy darabot is átvenne a számára készített kb. kétmillió darabra rugó talpfaszükségletből. Így a termelők a talpfába fektetett rengeteg tőkéjükből semmit sem látnak viszont és még abban a helyzetben sincsenek, hogy az export-talalom feloldásával, külföldön helyezhessék el áruikat. Ennek azután az a természetes következménye, hogy a talpfatermelők a jövő évi szükséglet előállításáról nem gondoskodnak s ha a kormány közben meggondolná magát és megrendeléseket tenne a CFR. jövő évi talpfaszükségletének fedezésére a kellő mennyiség nem fog rendelkezésre állani.

¶ Visszautasították a temesvári iparosok hiteikérvényeit. Temesvárról jelentik: A temesvári Banca Nationala-fiók útján 48 iparos kérvényt intézett a Creditul Industrialhoz, melyben kisebb tételekben folyósítandó kölcsön kitalását kérelmezték. Mint értesülünk, a Creditul Industrial igazgatósága mindegyik kérvényező iparos hitelkérését indokolás nélkül visszautasította.

A mai valutapiac

A mai valutapiacra a délelőtti folyamán szilárdulás volt észlelhető a devizák árfolyamaiban. Délutánra a lej párisi árfolyamának emelkedése folytán a kereslet ellanyhult. A következő árak alakultak ki: Osztrák korona 305—308, magyar korona 360—365, cseh korona 680—690, svájci frank 42.85—43.00, dollár 231—233, francia frank 11.80—11.95, font sterling 1025—1035, olasz lira 10.15—10.25.

Valutapiac július 24-én:

Bukarest. Devizák: Páris 1240, Berlin —, London 1035, Newyork 234.00, Róma 1015, Zürich 42.90, Bécs 33.00, Prága 695, Budapest 26.
Bukarest. Valuták: Napoleon 820.00, márka 54, leva 150 török lira 115, font sterling 1015, franci frank 1235, svájci frank 42.50, olasz lira 10.10, arachma 400, dinár 255.00, dollár 231.00, lengyel márka 44.00, osztr. korona 33.00, magyar korona 26.00, cseh korona 685.
Zürich. Nyitás—Zárás: Berlin 129.50—129.50, Amsterdam 203.00—208.00, Newyork 543.75—543.50, London 2392.5—2392, Páris 2782.50—2785, Milano 2347.5—2346.5, Prága 1615.00—1615.00, Budapest 69.50—69.00, Belgrád 642.50—642.50, Bukarest 235.00—235.00, Varsó 106—106, Bécs 76.75—76.75.

¶ Nagykárolyi kereskedők a városi pótdó leszállításáért. Nagykárolyból jelentik: A kereskedőknek a városi tanácshoz intézett azt a kérését, hogy a rájuk kivetett 20 százalékos pótdó

adót felére szállítsák le, a városi tanács elutasította. A nagykárolyi kereskedők erre elhatározták, hogy kérésükkel a minisztériumhoz fordulnak és egyidejűleg átírnak a nagyváradi és kolozsvári kamarákhoz is, hogy az akciót tegyék magukévé. A nagykárolyi kereskedő-társulat akciót indított az üzletbéreket illető szerződések meghőtésére szükséges tárgyalások megindítására. A nagykárolyi kereskedők megakarják fizetni üzlethelyiségeikért az új lakbértörvény által megállapított összegeket, de minimálisan 3 éves szerződést akarnak kötni a tulajdonosokkal. Az egyéni-kénti tárgyalások erre vonatkozólag meg is kezdődtek és még e héten befejeződnek. A háztulajdonosok engedékenysége folytán az eredményt bizonyosra veszik.

SPORT

Elindult a csernovici Jahn. A csernovici kerület győztese, a Jahn, mely tudvalegőleg a sorolás szerint vasárnap a Kolozsvár—Nagyvárad győztesével játszik az országos bajnokságért, ma reggel indul el Csernovicéből. A csapat intőzője, aki táviratviselő, táviratilag érdeklődött itteni kollégáitól, hogyan áll az itteni bajnoki elődöntő. Az intőző szerint péntek reggel indulnak el onnan és bár biztosra veszik, hogy kikapnak, akár az Univeritatea-val játszanak, akár a NAC-al, mégis lejönnek és semmiesetre sem mondják le a mérkőzést. Itt említjük meg, hogy a csernovici csapat a Bukarestben szenvedett vereségért reváns-mérkőzésre hívta meg a temesvári Kinizsit. A Kinizsi válaszában kijelentette, hogy hajlandó augusztus 2. és 3.ára Csernovicba lenni, de olyan anyagi követelessel állott elő (80.000 lej), amit a csernoviciak aligha fognak teljesíteni tudni.

A KKASE műugrói a KAC országos uszóversenyével kapcsolatosan kifogásolják, hogy a programba nem vették fel a műugrást. Remélhetőleg a rendező-egylet módot talál arra, hogy e jogos sérelem orvoslást nyerjen.

Kolozsvári csapatok a vidéken. A kolozsvári egyletek valamennyien vasárnap vidéken vendégszerelnének. A Haggibbor első csapata a nagyváradi Törekvés vendége lesz, míg egy kombinált csapatját a marosújvári Solvay fogadja barátságos mérkőzés keretében. A KAC csapata Lupényba rándul, ahol a Jul-al s esetleg a VSC, vagy CAMP-al fog játszani. A KKASE Szatmárra utazik és az ottani SzSE-vel mérkőzik, a Victoria pedig a szamosújvári Spárta vendége lesz.

Prágában lesz ez évben a kisantant-olimpiász. A tavaly Temesvárt rendezett kisantant atlétikai olimpiászt az idéu Prágában rendezik meg valószínűleg szeptember második felében. Ezt megelőzőleg nálunk országos atlétikai verseny lesz, amelyen az olimpiászon szereplő atlétákat fogják kiválasztani. Az országos atlétikai verseny a bukaresti Central határozata szerint Kolozsvárt lesz.

Profeszionizmus Ausztriában. A bécsi nagy egyletek megállapodtak a profeszionizmus részletkérdésében is. A megállapodás szerint a játékosok

Magyar Színház!

Ne felejtjük el és takarékoskodjunk a pénzzel a
Nevető vasárnapra
1924 július hó 27!

„Ö”
és
Párbaj
és
„ZIGOTTO”
közt!

MAGYAR SZÍNHÁZ
Péntek, július 25

A KÉT ÁRVA

II. Rész, 5 felvonásban

Filmre alkalmazta a híres amerikai rendező:

D. W. GRIFFITH

Főszerepben: LILIAN és DOROTHY GISH

A francia forradalom!

A Bastília elfoglalása

Szőrmefestés és
gyapjufestés

TAVASZI RUHAKAT A LEGSZÉBBEN TISZTÍT

„KRISTALY” GŐZMOSÓGYÁR CLUJ

Telefon 500

Telefon 500

Gyapju és Gyapju-
fonalfestés

si tanács elutasít-
erre elhatározták,
hoz fordulnak és
és kolozsvári ka-
yék magukévé. A
akciót indított az
egkötésére szüksé-
A nagykarolyi ke-
lethelyiségeikért az
tött összegeket, de
arnak kötni a tu-
tárgyalások erre-
és még e héten be-
gedékenysége foly-
szik.

T
n. A csernovici ke-
ndvalesőleg a sor-
lozsvár—Nagyvárad
bajnokságot, ma
A csapat intézője,
g érdeklődött itteni
bi bajnoki elődöntő.
indulnak el onnan
kikapnak, akár az
ár a NAC-al, mégis
mondják le a mér-
a csernovici csapat
ségért reváns-mér-
Kiszit. A Kiszit
hajlandó augusztus
de olyan anyagi
lej), amit a cser-
ni tudni.
AC országos uszó-
ogásóják, hogy a
fúrást. Remélhető-
lál arra, hogy e jo-
vidéken. A kolozs-
sárnap vidéken ven-
első csapata a nagy-
míg egy kombinált
fogadja barátságos
y csapata Lupényba
etleg a VSC, vagy
ASE Szatmára uta-
zók, a Victoria pe-
dége lesz.
a kisanfant-olim-
ndezett kisanfant at-
ában rendezik meg
k felében. Ezt meg-
ikai verseny lesz,
plő atlétákat fogják
kai verseny a buka-
Kolozsvárt lesz.
ában. A bécsi nagy
eszionizmus részlet-
szerint a játékosok

minimum fizetése 2 millió, a maximum pedig 5 millió osztrák korona havonként. A kisegyletek sokalják ezt az összeget s ezért erre vonatkozólag még tárgyalások vannak. Egyelőre próbaképpen a prágai csapatokkal egyetértve a profizionizmust egy évre vezetik be.

Külföldi eredmények: Lodz. Hakoah—Bar-kochba 3:1 (0:0). Lemberg. Rapid—Hasmona 5:0 (3:0). Varsó. Amateur—Polonia 8:3. Wacker—Legia 1:1. Karlsbad. Slavia—Karlsbader FC 4:0. Zágráb. Gradjanski—Concordia 3:1. Bécs. Hertha—Simmering 5:2.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

Sobafus — Sibiu. A jelzett helyekről érkezett levelek tanúsítják, hogy nagyon nehéz kint az elhelyezkedés. Rendes amerikai vizum kell hozzá.

A. B. Sighetul-Marmatie. Nem tudunk ilyen helyről és nyilván a Népszövetség sem.

K. J. Oradea-Mare. Legajánlatosabb valamelyik magasabb ipari tantolyam Bácsban. A támogatás olyan csekély, hogy abból nem lehet megélni, föl-tétlenül szükség van hazai segítségre. — A pozsonyi jesiva, amely nyilvánossági joggal bír és sőtönnan a konzervatív hitközségek ma is szívesen veszik papjaikat.

I. A. Sighetul Marmatie. A Sifrut cluj-i könyv-kereskedés foglalkozik ezzel.

Kerámia. Ezidőszerint az általános ipari kérdésekkel foglalkozó szaklapok foglalkoznak építészeti ügyekkel. Új lap megindulásáról nem tudunk.

A. S. Baia-Mare. Minthogy e rovatot beszüntettük, az ügy többé nem aktuális.

M. S. Gyalár. Legjobb, ha ipari pályára mennek. Adjon be az ipariskola (Scosla Superioara de Industrie Cluj, Str. Barițiu) igazgatóságához erre vonatkozó kérvényt.

G. A. Halmel. Mostanában csak ritkán közlünk verseket.

G. H. Cluj. Ha a Svájcban székelt amerikai követ láttaozza, akkor nyugodtan utazhatik. Körülbelül öt-hatszáz dollárra lesz szüksége.

R. S. Az efféle incidenseket házilag szokás elintézni, semmiképpen pedig országos nyilvánosság előtt. Mindenesetre köszönjük a tudósítást, amelynek sajtólatunkra még a hirdetések között sem adhatunk helyet.

G. A. Munkatársunk, aki az ügy elintézését vállalta, most szabadságon van. Mihelyt visszaérkezik, átadjuk neki az ön megkeresését.

K. K. Timisoara. Nekünk nincs befolyásunk, de úgy véljük, az amerikai sajtónak sem egy törvényes intézkedés megmésítésára. A másik kombinációra nézve alapos fölvilágosítást nyerhet a Palesztina Hivatal utján (Cluj, Calea Regele Ferdinand 48).

Dr. Sch. Oradea-Mare. Információk szerint mostanában hiábavalók az ilyen lépések, mert a megtelt szanatóriumban előjegyzések vannak. De meglehet, hogy később nyílik rá alkalom. Jó volna, ha valamelyik orvos-ismerőse utján tenne lépéseket.

MILKA SUCHARD
TISZTÁN ALPESI TEJ, KAKAO ÉS CUKOR.

Hirdetések
e la phan al egeredményesebbek

INDUSTRIA TEXTILA ARADANA SOCIETATE ANONIMA
★ **Románia legnagyobb textilgyára Arad** ★
ARADI TEXTILGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

MOZGÓK MUSORA

Select-Mozgó: Péntek július 25. A **mesebeli herceg.** Amerikai, történet a bankárok életéből 5. felvonásban. Főszerepben: **Agnes Ayres és Forrest Stanley.**

NYILTÉR

E rovatban közölték a szerkesztőség nem felelős. Tisztelettel értesítjük t. üzletfeleinket, hogy Rippner Nándor ur cégünk kötelékéből kilépett és így mindennemű megbízást tőle megvontunk.

Gutfried és Herskovits
Oradea-Mare

Alulírott S. Singer R. T. Bacău melynek bacău-i posztógyára az ez év április hó 22-én kitört tűz folytán teljesen leégett s mely gyár a **Naționa biztosító társaságnál** volt 618796 számú kötvény-nyel biztosítva ezuton őszinte és hálás köszönetét fejezi ki nevezett intézetnek amiért a kárösszeget Lei 27.045.112 azaz huszonhétmilliónegyvenötezer egyszázötvenkettő Lei értékben teljes megelégedésre a legnagyobb előzékenységgel gyorsan és pontosan kifizette.

Bacău, 1924 július hó 1.

Singer S. R. T.
posztógyár

Hirdetmény

Közhírré tétetik, hogy a marosújvári börgyár az összes felépítményekkel és felszerelésekkel folyó év augusztus 6-án délután 4 órakor az **Izvorul Bank** helyiségében nyilvános árverésen el fog adatni.

Kikiáltási ár 550.000 Lei.

Arverezni szándékozók kötelesek 10% bánat-pénzt árverés előtt letenni, lehet betéti könyv is. Zárt ajánlatokat is lehet beadni az árverés megkezdése előtt.

Oena-Murășului, la 18 Iulie 1924.

Börgyári igazgatóság.

Finansziroznék, esetleg társulnák
erdélyi vagy bánáti üzemből lévő életképes gyárüzemhez vagy iparvállalathoz.
500.000 Leit
azonnal befektethetők, később pedig további összeget is. Ajánlatot e lap kiadóhivatalába kérek

RASOLOR késnélküli borotváló por ★ 1/4 kgm. ára 8 lei		LEBOVITS borbélykészítő, Satu-Mare ★ Viszonteladók- nak 5 kg 120 lei
---	---	--

Első Erdélyrészi Ékszerárúgyár
Cluj, Calea Regele Ferdinand 19. szék
Telefon: internaton 2-13 ★ Sörgőzei jászere, Cluj
Ékszerárúgyártás, nagykereskedés
Fogózei arany ★ Arany, ezüst és
de fennszék " ★ platinabeváltás
Klenze és Schwarzwaldi órákban, valamint kincsesdei
tárgyakban nagy lerakás.
Csak viszonteladás!

Az „UJ KELET” könyvosztálya
Cluj, Str. Baron L. Pop 10.

Egyszáz lej értékű könyvet kap **ingyen** az Uj Kelet minden előfizetője és olvasója, aki az alábbi csoportot megrendeli:

- I. csoport:**
Sch. Alejchem: Leégett nemesek (Kötve. Novellás könyv)
Ujvári: Bosszuálló Isten (Regény)
Goldschmidt: Egy zsidósors (Amatőr példány. 3 kötetes regény)
Giszkalay: Titok. (Egyfelv. dráma)
Agnon: És a meggörbödött kiegyenesedik. (Regény)
Nordau: Dr. Kohn. (4 felv. dráma)
Bíró Lajos: A zsidók utja. (Tanulmány)
Giszkalay: Támár. (Amatőrpeldány. Bibliai regény)

Ezt a hatszáz lejes sorozatot ötszáz lejért (és portó) szállítjuk előfizetőinknek és olvasóinknak a pénz előzetes beküldése mellett vagy utánvéttel

Nyolcvan lej értékű **ingyen** az Uj Kelet minden előfizetője és olvasója, aki az alábbi csoportot megrendeli:

- II. csoport:**
Sch. Alejchem: Leégett nemesek. (Kötve. Novellás könyv)
Grotto: Zsidó renaissance. (Kötve. Tanulmány)
Goldschmidt: Egy zsidósors. (3 kötetes regény)
Gorion: József és testvérei. (Bibliai regény)
Kaczér: Golem ember akar lenni. (Drámai szimbolum)
Giszkalay: Támár. (Bibliai regény)
Sombart: A zsidók jövője. (Tanulm.)
Paneth: Utazásom a Szentföldön. (Utleírás)

Ezt a 380 lejes sorozatot háromszáz lejért (és portó) szállítjuk előfizetőinknek és olvasóinknak a pénz előzetes beküldése mellett vagy utánvéttel.

Hármic lej értékű könyvet kap **ingyen** az Uj KELET minden előfizetője és olvasója, aki az alábbi csoportot megrendeli:

- III. csoport (ifjúsági könyvek):**
Dr. Bai: Zengő hárfá.
Nordau: Mesék.
Kabbalisták és Usodatevők.
Paneth: Utazásom a Szentföldön.
Konrad: Futball ABC.
Sch. Alejchem: A 13. Robinzon.

Ezt a 130 lejes sorozatot száz lejért (és portó) szállítjuk előfizetőinknek és olvasóinknak a pénz előzetes beküldése mellett vagy utánvéttel.

Husz lej értékű könyvet kap **ingyen** az Uj Kelet minden előfizetője és olvasója, aki az alábbi csoportot megrendeli:

- IV. csoport (cionista tanulmányok):**
Sokolov: Uj zsidó.
Gorelik: Cion és Golus.
Pinsker: Antioemantipatio.
Dr. Marton: A zsidó nemzet Erdélyben.
Mairovits: Tora és cionizmus.
Dr. Blank: Mit akar a cionizmus.
Goldmann: A zsidó nemzet követelése.

Ezt a 90 lejes sorozatot hetven lejért (és portó) szállítjuk előfizetőinknek és olvasóinknak a pénz előzetes beküldése mellett vagy utánvéttel.

Kisérje figyelemmel további sorozatainkat!

Anton Rosenzweig
librarie Zsidókönyvkereskedés (Buchhandlung) CLUJ
Piata Mihai Viteazul 37-38. [v. Széchenyi-tér]
Alapítva 1890. Sajtóház.
ספרים האנדרלונג
Detail — Anglo.
ספרים תפילין ממותות ציצית ממותות
עמרות אנדר אנדר זיבערבראטען!
Mindentéle fordítási imakönyvek egyszerű és díszkötésű
Selyem és gyapju Taleszok nagy raktára!

SZINHÁZ
1924 július 25.
ARVA
nyomásban
amerikai rendező:
GROTH GISH
A Bastólia elfoglalása
gyapju-
alfestés

APRÓHIRDETÉSEK

Megszerezhető egy aró 3.-, vastag betűvel 6.- lej. Leg-
nagyobb apróbetűs 30 lej. Aláírási díj 30% kedvezmény

Börszakmában képzett fiatal segéd állást keres aug. 1-ére. 7538

Intelligentes deutsch-französisches Fräulein gesucht zu 8-10 Jährigen Kindern. Adresse in der Administration 7535

„Jüdische Rundschau“ részére előfizetéseket elfogad a pénz előzetes be-
küldése mellett Blum Zsigmond Oradea-Mare Strada Aurel Vlaicu 51. Telefon 853. Előfizetési ár negyed-
évre 300 lei 7539

Elárvereztetik önkén-
tesen ügyfeleim hagyatéki
közösség megszűntetéséért
str. Regina Maria 41 szám
alatti irodámban 1924 jul.
25-én d. u. 2 órakor egy
Stingl-zongora. Kikiáltási
ár 30.00 Lei Herz ügyvéd.
7527

Eladó egy jókarban le-
vő kerékpár és egy karika-
hajós varrógép. Kőkert-
utca 34. Déli órákban meg-
tekinthető.

Barzel

Fierarie
Vasüzlet

Cluj-Kolozsvár,
Piata M. Vit. 13

Telefon
1049

Rőfös és divatszakká-
ból elsőrendű kiszolgáló
segédet keresek augusztus
1-re vagy azonnali belé-
pésre. Román nyelvtudás
szükséges. Fényképes aján-
latot kér Spitz Béla, Satu-
mare. 7492

Fűszerkereskedés kis
szoba konyhával jól be-
vezetett vevőkörrel olcsón
átadó. Cim a kiadóban. 7537

Augusztus 1-ére lakást
keresek. Magas bért fizetek
Cim a kiadóban.

Az új vámtarifa és az aranylejtőre átszámított teljes vámtarifa

magyarul a
Consum
július 27-iki,

németül a
Közgazdaság-Románischer Lloyd

július 30-iki számában jelenik meg.

Megrendelhető:
Cluj, Postafiók 127

Saját készítményű Előírással, hitelesített
jégszekrények űrmértékek
nagy választékban. gyártása.

Üzememben elvállalok mindennemű
fémnyomó munkálatokat.
Grünwald Jakob bádógárüzem
P. M. Viteazul 13. Cluj

Férfikalapokat

fest,
tisztít,
formál
és vasal

Fehér István kalaposmester,
Cluj, Unió-utca 21. Redout.

Postai megrendelések is eszközöltemek!

Önmaga ellen vét, ha nem
Nagy és Szilágyi-

nál festeti és tisztítja ruháját. Cluj, gyár Strada
Bariffu (volt Malom-utca) 4. Felvételi helyek: Kos-
suth Lajos-utca 36. és Galamb-utca 23. szám alatt

A Temesvári Műmalom R.-T.

mindenkinek ajánlja Tészta- és Konzervgyárának

elsőrendű **M.M.** készítményeit

Kaphatók minden nagyobb fűszerüzletben

Karlsbadból közvetlen importált
**porcellán és Steingut-
edények**

éttermi-, kávéházi- és háztartási felszerelések, csiszolt
préselt és fuvott üvegarúk, lámpaárúk, demyohn, gyógy-
szer és befőttesüvegek legelőnyösebben beszerezhetők:

Ausländer Lajosnál Cluj

Piata M. Viteazul (volt Széchenyi-tér) 39. Telefon 954

MEGÉRKEZTEK

a pehely-nyulször-
könnyű kalapok

DRBJA LEI 120.—

Weisz Slegiried kalap- és uridivatáru-
házába Cluj, Calea Reg. Ferdinand 6.

Erdélynek legdusabban felszerelt rövid, nürn-
bergi-, diszmiáru és játékaru nagykereskedése

Nussbaum Testvérek

Târgu-Mureş (M.-Vásárhely) Tel. interurban 200

ELADÁS CSAK VISZONT-
ELADÓKNAK

Kiváló minőségű,
kellemes és üdítő

tordai sör

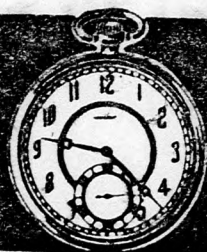
Gyár: Turda, telefon 5.

Főraktár: Cluj, telef. 394

NAGYBAN gyermekjátékokat, kötött KICSIBEN
és diszmiárukat legjobban
Eisenstädter Fülöp és Társa cégnél vásárol Cluj,

Strada Regina Maria 13.

Gyermekkoosik és kofferárúk teljes kiárusítása

Longines

7 GRANDS PRIX
Leépontosabb óra

Használjunk kizárólag

PLANTOL

כשר

legjobb növényzsírt, mert ez
tisztá, egészséges és klados!

Főtisztelő Fuchs Benjámint nagyváradi
főrabbi felügyelete alatt készült, szigorúan
ortodox rituális előírás szerint.

Képviselet: HIENZ VILMOS Cluj

Telefon-
sz. 51. **LÁDAGYÁR** Fióküzlet
Egeres

Mindennemű ládákat és fadobozokat összeszereltek és szí-
szadeti részekben megrendelésre azonnali készlettel
szállít a legelőnyösebb áron

Sajovics és Lebovits fakereskedés és ládagyár
Cluj, Strada Caranauji (volt Kaján-utca) 1. szám

Vágott és vágatlan tűzifát

vason, őf- és mázsátételekben, ugyancsak
meszet, cementet és gipszet

legelőnyösebben szállít a
Calcit Művek R.-T. Cluj

Str. Dragalina (v. Fellegvári-ut) 9. Telefon interurban 11-06

Egy m³ oltott mész 400 lej

Cluj-Kolozsvár
L. Pop, (Brassay-
utca) 10. Telefon: Szer-
kesztőség: 300. Kiadó-
és kiadóhivat: 300.
Zs. N. Sz. —

A kéziratok ki-
adásáért a szerkesztőség
zsendők. Kézirat-
adunk viz-

1924 július 26

Spengler

Az élet cél-
ber csak egy r-
hát gondolatai,
tes irányokba
egészen csak
dig, — mint a
ték — örül-
benálló alkotás
alakulás és roa-
tozatai az élet

Az időben
denkoron adva
ezen adottságok
lendülő, vagy v-
Spengler, a
amikor szüggér-
tásával az euró-
dölte meg, csup-
nek a folyamat-
banne azt az ill-
a megmerevedés
rövidesen elűlye-
gépaltura moos

De az élet e-
szen az elmélet
letfolyamatnak.
Spengler, akinek
rev, mint amely
kulturát érheti.
ötéteklátását az
és materiális erje-
Az élet parancsa,
énye friss lendü-
eteknek, újnak l-
elfrissítést gondol-
ket. A londoni ko-
ndatuk alatt az
ának parancsa
materiális felfrissü-
Európát, amitől n-
ogy Európa kiter-
it megmentő eszt-
nek a lehetőség
ve Calergi gróf
elyeknek jelent-
ész tisztán és tal-
lyal. Coudenhov-
ancia hamarához
ja fel a francoiák
é csinálja meg-
4. gyakorlati hat-
égében sokkal kö-
gához az életh-
tyudalát zengő
t az életért van
életakarát teór-

gyan a gyakorlat
amerikai Egyesül-
Az eszme kockáj-
g újra elindult n-
n. Napoleon eszt-
teljesült, azt n-
yának köszönhet-
nak. Az Idő fájá-
ni gyümölcs s a
ri Európa szájé-
ize. De szóta a
lebb jutott önma-
e, hogy élethele-
lnak. Kétségtele-
kedése, hatalmi
eti kulturák kial-
t, kegyetlen és
dottságai az idő
k határozva.
ni lehetőségek
az érettségnek a
aló elszéledésne-
emmi örvényei ka-
volna, mint a
tségnék e foká-
k kellene bekö-